Отзыв

научного консультанта на диссертационную работу Расуловой Асем Мансуровны на тему «Экономический механизм повышения конкурентоспособности предприятия в условиях импортзамещения (на примере предприятий по производству сливочного масла Алматы и Алматинской области)», представленной на соискание степеней доктор философии (PhD) по специальности «6D0500600 – Экономика»

Тема данного диссертационного исследования затрагивает ряд нерешенных и требующих уточнения вопросов научного и практического характера, поэтому ее актуальность можно рассматривать с нескольких ключевых позиций. Пищевая промышленность является одним из основным рычагом развития производства в каждой стране. И обеспечения народа качественными и безопасными для здоровья продуктами является главным приоритетом для государства.

Продовольственная безопасность страны требует постоянного акцента производителей пищевой продукции на безукоризненном соблюдении стандартов качества в области выпуска и реализации продуктов питания. Поскольку молочные продукты является жизненно важными продуктами питания, то их качество - важнейший инструмент обеспечения продовольственной и экономической безопасности государства. При этом, несомненно, важно учитывать возможности производителей молока и молочной продукции по внедрению инновационных технологий и форм производства и сбыта.

Одним из важным приоритетом развития страны является повышение качество продукции, а также увеличение производительности в пищевой промышленности. Выявлено, что продовольственная безопасность страны состоит из пищевой и перерабатывающей промышленности, а также является системообразующей сферой экономики страны, формирующей сельскохозяйственный рынок.

Принимая во внимание сформировавшуюся на рынке промышленной продукции ситуацию, характеризующуюся ужесточением конкурентной борьбы, особенно со стороны импортных производителей, а также требования, складывающиеся на отечественных промышленных предприятиях, характеризующиеся неэффективных средств и способов укрепления уровня конкурентоспособности продукции.

Страна богатыми ресурсами сельскохозяйственного сырья, удовлетворяя внутреннее потребление, может обходится без импортзамещения. Необходимо отечественным предприятиям повышать конкурентоспособность предприятий определенными факторами представленной диссертационной работе.

А также формирование и развитие на отечественных предприятиях экономического механизма повышает конкурентоспособность продукций, предприятия.

С научной позиции, производительность сливочного масла отечественных предприятий с каждым годом понижается, внутреннее потребление заполняется импортными производителями, это в свою очередь влияет на ВВП страны. Так как основополагающей частью ВВП является производство, промышленность, предпринимательство и т.д. Поэтому необходимость повышать конкурентоспособность отечественных предприятий высокая. В свою очередь многочисленные исследования показывают, что повышение конкурентоспособности предприятий положительно сказывается на экономическом росте страны. А также повышение конкурентоспособности отечественных предприятий перед импортными производителями благоприятно будет влиять на здоровье народа. Факторы повышающие конкурентоспособность предприятии в условиях импортзамещения предлагаются очень много, но именно для производителей сливочного масла, не так много, так как он имеет определенную специфику производства, учитывая ее дискуссионный характер и недостаточно высокий уровень разработанности.

Все перечисленное подтверждает актуальность диссертационной работы Расуловой А.М., посвященной на исследование и решение научных и практических вопросов системы производства продукций отечественных предприятий, освещения новых методов, концептуальных подходов, научно-методических рекомендаций по вопросу повышения конкурентоспособности отечественных предприятий в условиях импортзамещения.

Комплексное исследование проблем отечественных предприятий Казахстана позволило автору получить ряд важных научных результатов, среди которых необходимо отметить следующие:

- На основе анализа и систематизации теоретических представлений о экономическом механизме предложена авторская трактовка понятия «экономический механизм» основанной на модели анализа сущностных трактовок;

- Представлена развернутая характеристика факторов конкурентоспособности предприятий, раскрывающая содержание его основных элементов и особенности их функционирования на предприятиях;

- Для снижения себестоимости продукции и для того чтобы доходность предприятии возросла, даны рекомендации внедрить систему взаимодополняемости, так как применение данной системы способствует повышению эффективности предприятия, что в свою очередь повлияет на конкурентоспособность предприятия в условиях импортзамещения;

- Обосновано что отечественные предприятия при производстве сливочного масла не применяют натуральное сырье, из-за чего уступают импортным производителям;

- На основе статистических и анкетных данных, касающихся конкурентоспособности отечественных предприятий построена многофакторная структурная модель зависимости отдельных факторов на финансовые результаты предприятий.

С научной позиции, производительность сливочного масла отечественных предприятий с каждым годом понижается, внутреннее потребление заполняется импортными производителями, это в свою очередь влияет на ВВП страны. Так как основополагающей частью ВВП является производство, промышленность, предпринимательство и т.д. Поэтому необходимость повышать конкурентоспособность отечественных предприятий высокая. В свою очередь многочисленные исследования показывают, что повышение конкурентоспособности предприятий положительно сказывается на экономическом росте страны. А также повышение конкурентоспособности отечественных предприятий перед импортными производителями благоприятно будет влиять на здоровье народа. Факторы повышающие конкурентоспособность предприятии в условиях импортзамещения предлагаются очень много, но именно для производителей сливочного масла, не так много, так как он имеет определенную специфику производства, учитывая ее дискуссионный характер и недостаточно высокий уровень разработанности.

Все перечисленное подтверждает актуальность диссертационной работы Расуловой А.М., посвященной на исследование и решение научных и практических вопросов системы производства продукций отечественных предприятий, освещения новых методов, концептуальных подходов, научно-методических рекомендаций по вопросу повышения конкурентоспособности отечественных предприятий в условиях импортзамещения.

Комплексное исследование проблем отечественных предприятий Казахстана позволило автору получить ряд важных научных результатов, среди которых необходимо отметить следующие:

- На основе анализа и систематизации теоретических представлений о экономическом механизме предложена авторская трактовка понятия «экономический механизм» основанной на модели анализа сущностных трактовок;

- Представлена развернутая характеристика факторов конкурентоспособности предприятий, раскрывающая содержание его основных элементов и особенности их функционирования на предприятиях;

- Для снижения себестоимости продукции и для того чтобы доходность предприятии возросла, даны рекомендации внедрить систему взаимодополняемости, так как применение данной системы способствует повышению эффективности предприятия, что в свою очередь повлияет на конкурентоспособность предприятия в условиях импортзамещения;

- Обосновано что отечественные предприятия при производстве сливочного масла не применяют натуральное сырье, из-за чего уступают импортным производителям;

- На основе статистических и анкетных данных, касающихся конкурентоспособности отечественных предприятий построена многофакторная структурная модель зависимости отдельных факторов на финансовые результаты предприятий.

Научные разработки, представленные в диссертационной работе, основаны на теоретических, методологических и практических исследованиях формирования контроля качества на предприятиях. Основой для написания ряда собственных выводов и рекомендаций послужили исследования зарубежных и отечественных авторов в области экономического механизма повышения конкурентоспособности предприятия, многочисленные публикации исследователей и аналитические обзоры.

Достоверность научных положений, выводов и рекомендаций, сформулированных в диссертации, обусловлена четкой логикой ее построения, обоснованностью предлагаемых положений и выводов. Основные результаты диссертационного исследования опубликованы и апробированы.

Отмеченные выше научные результаты содержат интересные с научно-практической точки зрения подходы к решению важнейших задач устойчивого развития отечественного производства, являются существенными по своей значимости для перспективного развития экономики страны и в этом плане имеют достаточно высокую степень новизны, необходимую для диссертационного исследования.

В своём исследовании автор последовательно решает задачи по теоретико-методологическому обоснованию весьма актуальной проблемы по неконкурентоспособности отечественных предприятий в условиях импорзамещения.

Научные разработки, представленные в диссертационной работе, основаны на теоретических, методологических и практических исследованиях формирования факторов конкурентоспособности отечественных предприятия.

Данная диссертационная работа выполнена и оформлена в соответствии с требованиями и отражает высокую исследовательскую квалификацию Расуловой А.М.

Практическая ценность выводов диссертационного исследования состоит в том, что основные положения и результаты проведённой работы могут быть реализованы для повышения конкурентоспособности отечественных предприятий на рынке РК.

Диссертационное исследование Расуловой А.М., направлено на поиск решений важных научных и практических задач.

По теме диссертационного исследования опубликовано 10 научных статей, в том числе 4 статьи в изданиях, рекомендованных Комитетом по надзору и аттестации МОН РК, 1 статья в журналах, входящих в международную базу данных Scopus и 3 в материалах международных научно-практических конференций, 2 статьи в материалах научно-практических конференций дальнего и ближнего зарубежья.

Практическая ценность выводов диссертационного исследования состоит в том, что основные положения и результаты проведенной работы могут быть реализованы применяя рычаги экономического механизма для повышения конкурентоспособности отечественного производителя.

Основные теоретические и практические выводы диссертационного исследования могут быть использованы в образовательных целях, в процессе преподавания дисциплин по конкурентоспособности предприятия, экономика предприятия и организация производства в высших учебных заведениях.

В целом, диссертационное исследование Расуловой А.М., на тему: «Экономический механизм повышения конкурентоспособности предприятия в условиях импортзамещения (на примере предприятий по производству сливочного масла Алматы и Алматинской области)» является завершенным и самостоятельно выполненной научной работой и отвечает требованиям Комитета по контролю в сфере образования и науки МОН РК.

Считаю целесообразным рекомендовать диссертационную работу Расуловой Асем Мансуровны к публичной защите на соискание степени доктора философии PhD по специальности «6D050600 – Экономика».

Научный консультант
PhD доктор Žaneta Simanavičienė

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

«27» ноября 2019 г.

Подписи PhD доктора Žaneta Simanavičienė подтверждаю

Ученый секретарь

Каунас Технологиялық
Университеті

Каунас Технологиялық
Университеті,
Әлеуметтік жауапкершілікті зерттеу орталығы
Экономика кафедрасы
Эстония Республикасының құрметті консулы
Гедимино көшесі 20-225, LT – 44239.
Каунас қаласы, Литва мемлекеті

«6D050600 – Экономика» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Расулова Асем Мансурованың «Импорт алмастыру жағдайында кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін арттырудың экономикалық механизмі (Алматы және Алматы облысы сары май өндіруші кәсіпорындарының мысалында)» тақырыбына жазылған диссертациялық жұмысына ғылыми кеңесшінің берген

ПІКІР

Бұл диссертациялық зерттеудің тақырыбы ғылыми және тәжірибелік сипаттағы нақтылауды қажет ететін түсініксіз сұрақтарды қозғайды, сондықтан оның маңыздылығын бірнеше негізгі ұстанымдарменқарастыруға болады.Тамақ өнеркәсібі әр елдегі өндіріс дамуының негізгі тетіктерінің бірі болып саналады. Халықты сапалы және денсаулығына зиян келтірмейтін өнімдермен қамтамасыз ету - мемлекеттің басты басымдылықтарының бірі.

Елдің азық-түлік қауіпсіздігі тамақ өнімдерін өндірумен және сатумен айналысатын өндірушілердің үнемі сапа стандарттарын сақтауын талап етеді.Сүт өнімдері маңызды тамақ өнімдері болғандықтан, олардың сапасы мемлекеттің азық-түлік және экономикалық қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңызды құралы саналады.Бұл ретте, сүт және сүт өнімдерін өндірушілердің инновациялық технологияларды және өндіріс пенөткізу формаларын енгізу бойынша мүмкіндіктерін ескеру маңызды.

Ел дамуындағы маңызды басымдықтардың бірі өнім сапасын арттыру, сондай-ақ, тамақ өнеркәсібіндегі өнімділікті арттыру болып табылады.Елдің азық-түлік қауіпсіздігі азық-түлік және өңдеуші өнеркәсіптен тұрады, сондай-ақ ауыл шаруашылығы нарығын қалыптастыратын ел экономикасының жүйелік секторы болып саналады.

Өнеркәсіптік өнімдер нарығындағы әсіресе импорттаушы өндірушілер тарапынан бәсекелестік күрестің күшеюімен сипатталатын қалыптасқан жағдайды ескере отырып, сондай-ақ өнімнің бәсекеге қабілеттілігінің деңгейін күшейту жолдары мен тиімсіз құралдарымен сипатталатын отандық өнеркәсіп кәсіпорындарында қалыптасатын талаптар. Ауыл шаруашылығы шикізатының ресурстарына бай елимпорт алмастырусыз да ішкі тұтынушылықты қанағаттандыраалады. Отандық кәсіпорындарға осы диссертациялық жұмыста ұсынылған белгіленген факторларға сүйене отырып, кәсіпорынының бәсекеге қабілеттілігін арттыруы қажет.

Сонымен қатар, отандық кәсіпорындардағы экономикалық механизмнің құрылуы мен дамуы өнім мен кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Ғылыми тұрғыдан қарағанда, отандық кәсіпорындардағы сары май өнімділігі жыл сайын төмендеп келеді, ішкі тұтынушылық импорттық өндірушілермен толтырылуда, бұл өз кезегінде еліміздің ЖІӨ-не әсер етеді. ЖІӨ-нің негізгі бөлігі өндіріс, өнеркәсіп, кәсіпкерлік және т.б. болып табылады. Сондықтан отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру қажеттілігі жоғары.

Өз кезегінде көптеген зерттеулер кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру елдің экономикалық өсуіне оң әсерін тигізетіндігін көрсетіп отыр. Сондай-ақ, импорттық өндірушілер алдындағы отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігінің артуы халықтың денсаулығына да оң әсерін тигізетін болады. Кәсіпорынның импортты алмастыруда бәсекеге қабілеттілігін арттыру бойынша ұсынылатын факторлар көп, алайда сары май өндірісінде белгілі бір ерекшеліктер болғандықтан, оған ұсынылатын факторлар оншалықты көп емес.

Жоғарыда айтылғандардың барлығы отандық кәсіпорындардың өндіріс жүйесінің ғылыми-практикалық мәселелерін зерттеуге және шешуге, жаңа әдістерді, концептуалды тәсілдерді, импортты алмастыру тұрғысынан отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін жоғарылату бойынша ғылыми-әдістемелік ұсыныстарды зерттеуге және шешуге арналған А.М. Расулованың диссертациялық жұмысының өзектілігін растайды.

Қазақстандағы отандық кәсіпорындар проблемаларын жан-жақты зерттеу авторға бірнеше маңызды ғылыми нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді, оның ішінде мыналарды атап өту керек:

- Экономикалық тетік туралы теориялық ойларды талдау мен жүйелеу негізінде, мәні түсіндіруді модельдік талдау негізінде «экономикалық механизм» түсінігін автордың түсіндіру ұсынылады;
- Кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігінің факторларын ашып сипаттау, олардың негізгі элементтерінің мазмұнын және кәсіпорындардың жұмыс істеу ерекшеліктерін анықтау;
- Өндіріс құнын төмендету және кәсіпорынның табыстылығын жоғарылату үшін, осы жүйені пайдалану кәсіпорынның тиімділігін арттыруға ықпал етеді, бұл өз кезегінде кәсіпорын импортты алмастыру тұрғысынан бәсекеге қабілеттілігіне әсер етеді;
- Отандық кәсіпорындардың сары май өндіруде табиғи шикізатты пайдаланбағаны дәлелденеді, сол себептен импорттаушы өндірушілерден төмен;
- Отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігіне қатысты статистикалық және дербес деректер негізінде кәсіпорындардың қаржылық нәтижелеріне жеке факторлардың тәуелділігінің көп факторлы құрылымдық моделі жасалды.

Диссертациялық жұмыста ұсынылған ғылыми зерттеулер кәсіпорындардағы сапаны бақылауды қалыптастырудың теориялық,

әдістемелік және практикалық зерттеулеріне негізделген. Жеке тұжырымдар мен ұсыныстарды жазу барысында шетелдік және отандық авторлардың кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін арттырудағы экономикалық механизмдері саласындағы зерттеулері, зерттеушілердің көптеген басылымдары мен аналитикалық шолулары қолданылды.

Диссертацияда қолданылған ғылыми мәлімдемелердің, тұжырымдар мен ұсыныстардың дәйектілігі оның құрылысының айқын логикасына, ұсынылған ережелер мен тұжырымдардың жарамдылығына негізделген. Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері жарияланған және мақұлданған.

Жоғарыда келтірілген ғылыми нәтижелер ғылыми-практикалық көзқараспен отандық өндірістің нық дамуындағы маңызды талаптарды шешу бойынша қызықты амалдар қолданысына, ел экономикасының дамуы үшін маңызды әрі бұл ретте диссертациялық зерттеуге аса қажетті жоғары жаңашылдыққа ие.

Зерттеу барысында автор импортты алмастыру тұрғысынан отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілетсіздігінің өзекті мәселелерін теориялық және әдіснамалық негіздеме бойынша дәйекті түрде шешеді.

Диссертациялық жұмыста ұсынылған ғылыми талдаулар отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігі факторларын қалыптастырудың теориялық, әдістемелік және практикалық зерттеулеріне негізделген.

Бұл диссертациялық жұмыс орындалып бітті және талаптарға сәйкес әзірленді, сондай-ақ А.М. Расулованың жоғары ғылыми біліктілігін көрсетеді.

Диссертациялық зерттеу тұжырымдарының практикалық құндылығы сол, мұнда жасалған жұмыстың негізгі ережелері мен нәтижелері ҚР нарығындағы отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру жолында қолданыс табуы мүмкін.

А.М.Расулованың диссертациялық зерттеуі ғылыми-практикалық маңызды мәселелерді шешуге бағытталған.

Диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша 10 ғылыми мақала жарық көрді, оның ішінде ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған басылымдарда 4 мақала, Scopus халықаралық дерек қорына енгізілген журналдарда 1 мақала және халықаралық ғылыми конференциялардың материалдарында 3 мақала, жақын және алыс шетелдердің ғылыми-практикалық конференцияларында 2 мақала жарияланды.

Диссертациялық зерттеу тұжырымдарының практикалық құндылығы сол, мұнда жасалған жұмыстың негізгі ережелері мен нәтижелері экономикалық механизм тетіктерін пайдаланы отырып, ҚР нарығындағы отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру жолында қолданыс табуы мүмкін.

Диссертациялық зерттеудің негізгі теориялық және тәжірибелік тұжырымдары оқыту мақсаттарында, кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігі

тәртіптерін оқыту барысында, кәсіпорын экономикасы мен жоғарғы оқу орындарындағы өндірісті ұйымдастыру барысында пайдаланылуы мүмкін.

Жалпы алғанда А.М.Расулованың «Импорт алмастыру жағдайында кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін арттырудың экономикалық механизмі (Алматы және Алматы облысы сары май өндіруші кәсіпорындарының мысалында)» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуі аяқталған және өздігінен орындалған ғылыми жұмыс және ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің талаптарына сай.

Ғылыми кеңесші
Каунас Технологиялық
Университеті,
Әлеуметтік жауапкершілікті зерттеу
орталығының директоры,
Экономика кафедрасының
профессор, PhD докторы
Эстония Республикасының құрметті консулы Zaneta Simanaviciene

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы,
екі мың жиырмасыншы жыл, он жетінші ақпан.
Құжаттың орыс тілінен қазақ тіліне мәтін-аудармасын жасаған аудармашы Даулеткеримова Гульзада Абиевна, ЖСН 760530402349.

Қолы: ____________

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы,
екі мың жиырмасыншы жыл, он жетінші ақпан.
Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің тіркеу қызметі және құқықтық көмек көрсету комитеті 03.02.2010 жылы берілген № 0002862 мемлекеттік лицензия негізінде әрекет етуші мен, Алматы қаласының нотариусы **Байбашева Маржан Оразбековна,** менің қатысуыммен жасалған азаматша **Даулеткеримова Гульзада Абиевна** қойған қолының түпнұсқадан дұрыс екенін куәландырамын. Қол қоюшының жеке басы анықталған, әрекетке қабілеттілігі тексерілді.

№ 1- 374 тізілімде тіркелді.
Өндірілді: мемлекеттік баж 80 теңге + құқықтық және техникалық сипаттағы қызметтер үшін алынған 1326 теңге.

Нотариус: ____________

Нөмірленген және бауыштадган
пронумеровано ____ парақта
и прошнуровано
Нотариус ____